

Глечик

Глечик

Туркменська
народна
казка

ПЕРЕКЛАВ М. ЛИТВИНЕЦЬ

МАЛЮВАЛА Н. КИРПЕНКО

ВИДАВНИЦТВО ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ «ВЕСЕЛКА» КИЇВ 1975

уло це чи не було, але люди розповідають.

В одного дехканина¹ народився син ростом з невеличку перчину. Народився і одразу почав розмовляти та бігати. Мати подивилася на нього й назвала хлопчика Ярти-гулок, що означає по-туркменському — половина верблюжого вуха. Ось який він був маленький!

Якось у матері Ярти тріснула миска — каса, в якій роблять кисляк з верблюжого молока. Мати взялася зашпаровувати тріщину глиною і затужила:

— З усіх боків гарний у мене синок — і вродливий, і стрункий, та малий на зріст. Нічого не вмів, навіть миску склеїти не може!

Почув материні слова Ярти — прикро йому стало. Підкасавав за пояс поли халата й побіг до оселі старого гончаря на околицю аулу.

— Дядечку гончарю, візьми мене в учні! — закричав він, видершись на огорожу.

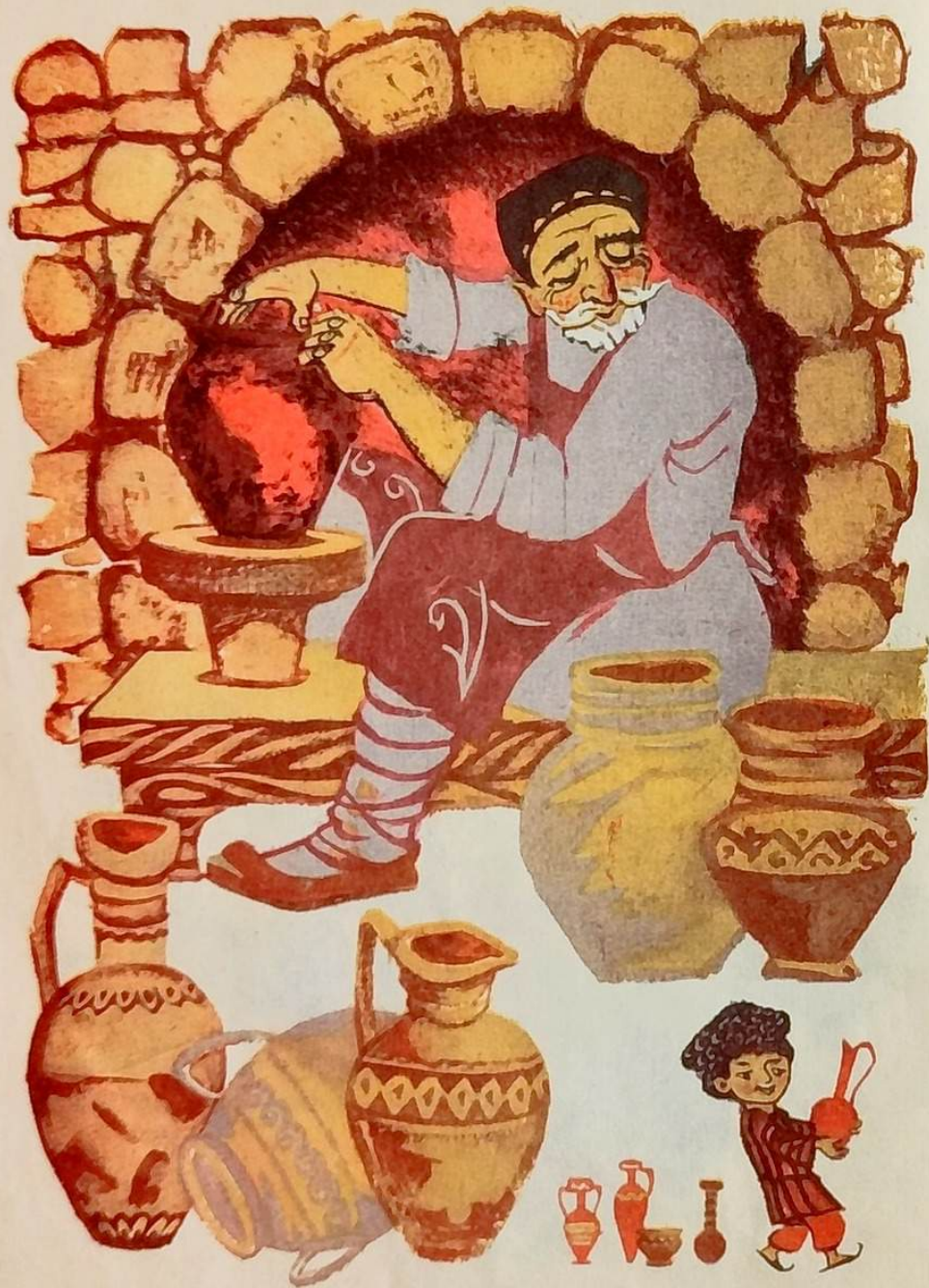
Гончар огледівся, але нікого не побачив. Тоді він сказав:

— Це москіт пищить чи людина кричить?

— Це я! — ще голосніше вигукнув Ярти, і гончар врешті побачив хлопчика. Старий сміявся до сліз.

— Гай-гай, синку, як же я можу взяти такого малюка в помічники? Грудка глини з верстака впаде — заб'є тебе на смерть.

¹ Дехканин — селянин, хлібороб.

— Випробуй мене на ділі,— попросив Ярти й залишився у старого майстра.

Вони зажили дружно: разом трудилися, разом пісні співали. Дідусь робив великі глечики — танури, а з-під рук Ярти-гулока виходили манюсінькі горщечки, дзвінки, мов срібло. Милуватися ними збігалися хлоп'ята з усього аулу.

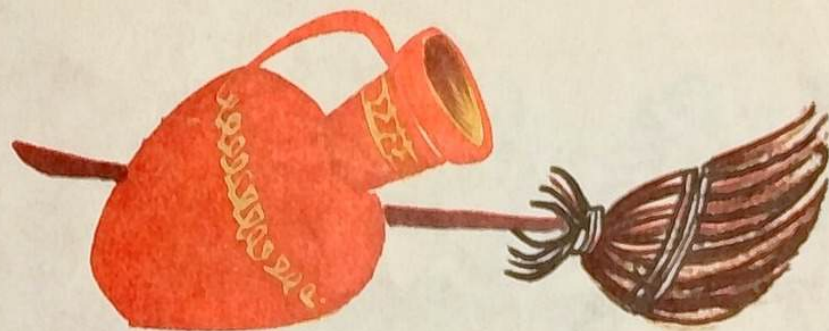
У п'ятницю дідусь склав на гарбу глечики, виготовлені за тиждень, і сказав хлопчикowi:

— Сьогодні я продам ці глечики на базарі і віддам жадному купцеві Кубан-баю двадцять п'ять теньг¹ боргу. Тоді тягар упаде з плечей моїх, і ми заживемо спокійно.

Ярти залишився сам. Він узявся підмітати

¹ Теньга — мідна монета.

долівку майстерні, але не встиг закінчити роботу, як у хвіртку постукали.

— Хто там? — запитав малюк.

— Відчиняй швидше! Це я — Кубан-ага! — відповів грубий голос.

Ярти злякався. Він не відчинив купцеві і від страху сховався у великий глечик, що сушився на сонці. Тоді купець ногою вибив хвіртку і вдерся на подвір'я, а за ним увійшли його слуги.

— Забирайте все і вантажте на віслюка! — заревів купець: — Цей чоловік заборгував мені гроші!

Слуги перерили всю оселю, але старий майстер був такий бідний, що вони нічого не знайшли, крім двох старих килимів-паласів та гончарного круга. Тоді вони взяли горщики й глечики, що сушилися на сонці, і повезли їх, а разом з глечиками повезли й Ярти-гулока.

Привезли посуд до лавки купця і розставили його вздовж стіни. Ярти хотів був вилізти з глечика, але не міг: стінки танура були такі гладенькі, що хлопчику ні за що було вчепитися. Тоді він став слухати, що діється в лавці, і почув голоси слуг та дзвін монет.

— Я поцупив із хазяйської виручки шість тенг,— сказав один слуга.— Куплю собі нові черевики.

— А я приховав тільки три,— зітхнувши, мовив другий.— На такі гроші не купиш і тубетейки.

У цей час пролунав голос купця, який, обійшовши усіх своїх боржників, повертався до лавки. Слуги перелякались і не знали, куди сховати вкрадене.

— Сип гроші в глечик! — запропонував один із них.— Якщо господар знайде їх у глечику, то подумає, що це гончареві гроші, ми вийдемо з води, не замочивши п'яти!

І Ярти почув, як у глечик посипалися дзвінки монети.

Ввійшовши до лавки, купець розсівся на барвистому килимі.

Присунувши до себе високу, на різьблених ніжках, рахівницю, взявся підраховувати, хто і скільки йому винен:

— Шкіряник Дурди — сто тенг, зброяр Берди — п'ятдесят, гончар Ата — тридцять...

Почувши таку брехню, Ярти не витримав і дзвінко вигукнув:

— Неправда! Не тридцять, а двадцять п'ять!..

Здивований купець прислухався, але більше нічого не почув: у лавці було тихо. Кубан-ага знову заклацав кісточками рахівниці:

— Гончар Ата — тридцять...

— Двадцять п'ять! — ще голосніше закричав хлопчик.

Купець підхопився. Певно, зрозумів, що голос долинає з глечика. А він добре знав, що в глечиках часто-густо ховаються духи-джини. Купець загорлав:

— Гей, слуги! Киньте в річку оцей глечик, в нього забрався чарівник-джин!

— Стривай, купець! — запищав із глечика Ярти так голосно, як тільки міг. — Я не злий джин, я — добрий. Коли хочеш, я зроблю тебе найбагатшим із людей!

Це сподобалось купцеві.

— А як ти це зробиш? — запитав він.

— Я володію чудесною силою перетворювати дзвінки черепки на дзвінки монети. Якщо не віриш — спробуй: візьми глечик, біля якого ти стоїш, і розбий його. Тільки я скажу заклинання — черепки обернуться в гроші. Але пам'ятай, більше двох разів повторювати заклинання я не можу!

Купець уже не слухав Ярти. Він схопив палицю і, розмахнувшись, ударив щосили по глечику. Черепки полетіли на всі боки, а Ярти в цей час загорлав:

Вурр-ха-ха, черепки,
Обертайтеся в мідяки!

Купець нагнувся і побачив серед черепків цілу жменю мідних грошей.

— Гей, — сплеснув руками купець, — діло йде на лад! Постривай, о чарівник-джин, не вимовляй другого, останнього заклинання: я наготую більше черепків!

Він знову схопив палицю і взявся бити весь посуд, що був у лавці.

Купець бив блюдця й глечики, великі танури й маленькі піали, горщики й чаші, таці і здоровенні чани. Він бив і кричав:

— Зачекай, джине! Іще не все! Я хочу мати багато грошей!

Він розмахував палицею доти, поки в лавці не лишилося жодної цілої чашки. Купець знесилів. Знеможено він упав на килим і прохрипів:

— Ну, джине, тепер пора!

Але ніхто не відгукнувся.

— Джине, де ж ти? — заревів купець, як поранений буйвол.

Але й на цей раз ніхто не відповів, тому що купець перебив увесь посуд; він розбив і той глечик, у якому сидів меткий Ярти. Хлопчак прожогом побіг додому. Він був дуже задоволений, що так спритно відплатив купцеві за його ненаситну жадність. А купець до цього часу сидить на своїх черепках і чекає, поки джин оберне їх на дзвінке золото.

Хто слухав казку, нехай посміється з жаднюги.

КУВШИН

Туркменская
народная сказка

(На украинском языке)
Для дошкольного віку

Редактор В. Л. Ніколенко. Художній редактор
Д. П. Присяжнюк. Технічний редактор М. А. Калиш.
Коректор В. В. Богаєвський. Здано на виробництво
22/VII 1974 р. Підписано до друку 24/I 1975 р.
Формат 70×100^{1/16}. Папір офс. № 1. Фіз. друк.
арк. 1. Обл.-вид. арк. 1,22. Умовн. друк.
арк. 1,29. Тираж 500 000. Зам. 4-1596.
Ціна 10 коп. Видавництво «Веселка»,
Київ, Басейна, 1/2. Харківська книж-
кова фабрика «Комуніст» республі-
канського виробничого об'єднан-
ня «Поліграфкнига» Держком-
видаву УРСР. Харків,
вул. Енгельса, 11.